

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส ที่มีต่อการลดความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง โดยใช้วิธีการวิจัยแบบมีกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นหญิงตั้งครรภ์ท้องแรกและท้องหลัง ที่แพทย์ได้วินิจฉัยแล้วว่า มีภาวะแทรกซ้อนเกิดขึ้นในระหว่างการตั้งครรภ์ครั้งนี้ และเป็นคนใช้สามัญที่กำลังพักรักษาตัวอยู่ที่ ดิกจุฑาทุษณ์ 5 โรงพยาบาลศิริราช ซึ่งมีคะแนนที่ได้จากแบบวัดความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สูงกว่าคะแนนในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 (48.75 คะแนน จากคะแนนเต็ม 90 คะแนน) และเป็นผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมกลุ่มการวิจัย จำนวน 8 คน ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1. ภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้น โดยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์เรียบร้อยแล้ว มีดังนี้
  - เป็นโรคเบาหวานร่วมกับการตั้งครรภ์ 4 คน
  - เป็นความดันโลหิตสูงร่วมกับการตั้งครรภ์ 1 คน
  - เป็นโรคหอบหืดและเบาหวาน 1 คน
  - เป็นโรคหัวใจ 1 คน
  - เป็นโรคช้ำ 1 คน
2. อายุ กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 20-42 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 33 ปี

3. ระดับการศึกษา มีตั้งแต่ ป.4 ถึง ระดับปริญญาตรี โดยที่ร้อยละ 75 จบการศึกษา ระดับประถม ร้อยละ 12.5 จบการศึกษาระดับ ป.ว.ช. และร้อยละ 12.5 จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรี
4. อาชีพ ร้อยละ 62.5 เป็นแม่บ้าน ร้อยละ 25 ประกอบอาชีพรับจ้าง และร้อยละ 12.5 ประกอบอาชีพค้าขาย
5. รายได้ต่อเดือนของครอบครัว อยู่ระหว่าง 2,500 บาท ถึง 19,000 บาท โดยมี รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 6,975 บาท
6. มีอายุครรภ์ตั้งแต่ 32 สัปดาห์ ถึง 39 สัปดาห์ อายุครรภ์เฉลี่ย 35 สัปดาห์
7. ลำดับที่ของการตั้งครรภ์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นหญิงตั้งครรภ์ครั้งแรก ไปจนถึงตั้งครรภ์ ครั้งที่ 4 โดยที่ ร้อยละ 87.5 เป็นหญิงตั้งครรภ์ครั้งที่ 2 ขึ้นไป
8. ภาพรวมของควมวิตกกังวลก่อนการทดลอง พบว่า ร้อยละ 87.5 ตอบว่า มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ครั้งนี้ในระดับสูง ร้อยละ 12.5 ตอบว่า มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ครั้งนี้ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 ที่คาดว่าในอีก 2 สัปดาห์ข้างหน้าจะมีความวิตกกังวลเพิ่มขึ้น

การตั้งเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. นำแบบวัดความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปทดสอบหญิงตั้งครรภ์จำนวน 40 คน ประกอบด้วยหญิงตั้งครรภ์ 2 กลุ่ม คือ
  - 1.1. กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงซึ่งแพทย์ให้การวินิจฉัยแล้วว่ามีความเสี่ยงสูง (High Risk Clinic) ที่ตึกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 20 คน โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหญิงตั้งครรภ์กลุ่มนี้ในวันที่ 23 พ.ย. 30 พ.ย. 7 ธ.ค. และ 14 ธ.ค. 2535 รวม 4 วัน (เนื่องจากหน่วยฝากครรภ์สำหรับผู้ป่วยเสี่ยงสูงนี้จะเปิดบริการเฉพาะวันจันทร์ เวลา 12.30 น. ถึง 15.00 น.)

1.2. กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ปกติตั้งแต่ครรภ์ที่ 2 ขึ้นไป โดยที่ไม่เคยมีภาวะแทรกซ้อนใน ระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด ทั้งในครรภ์ปัจจุบันและครรภ์ก่อน ๆ ไม่มีประวัติ การแท้ง ไม่มีประวัติทารกตายในครรภ์หรือตายคลอด ตลอดจนมีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งมารดา และทารกภายหลังคลอด จำนวน 20 คน โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหญิงตั้งครรภ์กลุ่มนี้ ในวันที่ 23-24 พ.ย. 2535 รวม 2 วัน

2. นำข้อมูลที่ได้จากหญิงตั้งครรภ์ทั้ง 40 คน มาให้คะแนนตามที่กำหนดไว้ พบว่า หญิง ตั้งครรภ์ 40 คนนี้ มีคะแนนความวิตกกังวลที่ได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อยู่ระหว่าง 5-71 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ย = 35.93 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 18.65 และคะแนน มัธยฐาน = 34.5 คะแนน

3. นำคะแนนของหญิงตั้งครรภ์ทั้ง 2 กลุ่ม มาแปลงเป็นคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ และ คำนวณหาคะแนนดิบในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 เพื่อนำมาตั้งเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่ม ตัวอย่าง ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 48.75 คะแนน จากคะแนนเต็ม 90 คะแนน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้สร้าง "แบบวัดความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง" โดยดัดแปลง จากแบบวัดการปรับตัวต่อบทบาทการเป็นมารดาในระยะตั้งครรภ์ของเอมอร์ รตินธร (2534) และ ได้ศึกษาทฤษฎี บทความ รายงานการวิจัยต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อคำถามเพิ่มเติมให้เหมาะสมสำหรับวัด ความวิตกกังวลในหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง และข้อคำถามได้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

1.1 ตอนแรก เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส เป็นต้น

1.2 ตอนที่สอง มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 30 ข้อ แต่ละข้อจะแสดงถึงความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่มี ภาวะเสี่ยงใน 5 ด้านด้วยกันดังนี้คือ

1.2.1 ความวิตกกังวลเกี่ยวกับภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกกังวล ไม่แน่ใจ หวาดกลัว เกี่ยวกับภาวะความเจ็บป่วยทางร่างกายที่เกิดขึ้น และผลของความเจ็บป่วยต่อตนเองและบุตรในครรภ์ จำนวน 6 ข้อ

1.2.2 ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพลักษณ์ หมายถึง ความรู้สึกวิตกกังวลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงรูปร่าง ลักษณะ การทำหน้าที่ของร่างกาย ตลอดจนความไม่สุขสบายทางกายอันเกิดจากการตั้งครรภ์ จำนวน 3 ข้อ

1.2.3 ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร หมายถึง ความวิตกกังวลในเรื่องการดูแลบุตร ความสามารถของตนในการดูแลบุตร และผลอันเกิดจากการรับบทบาทการเป็นมารดา จำนวน 6 ข้อ

1.2.4 ความวิตกกังวลเกี่ยวกับบุตรในครรภ์ หมายถึง ความวิตกกังวลเกี่ยวกับ เพศ สุขภาพ ความสมบูรณ์แข็งแรงของบุตรในครรภ์ และลักษณะภายนอกของบุตร เช่น รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ ขนาด ลักษณะนิสัยของบุตร ตลอดจนอันตรายและความไม่ปลอดภัยที่อาจจะเกิดขึ้นกับบุตรในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด จำนวน 8 ข้อ

1.2.5 ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการคลอด หมายถึง ความรู้สึกกลัว ความรู้สึกกังวลในเรื่องการคลอด การนำส่งโรงพยาบาลเมื่อถึงเวลาใกล้คลอด ความรู้สึกเจ็บปวดเมื่ออยู่ในห้องคลอด รวมถึงภาวะแทรกซ้อนหรืออันตรายต่อตนเองในขณะคลอด จำนวน 7 ข้อ

2. ผู้วิจัยได้สร้าง"แบบประเมินผลการเข้ากลุ่มการศึกษาเชิงจิตวิทยา" โดยดัดแปลงจากแบบประเมินผลการเข้ากลุ่มการศึกษาเชิงจิตวิทยาของ โลเบอร์แมน ยาโลม และไมล์ส (Lieberman, Yalom and Miles, 1973) ที่อุบล สาธิตกร (2527) แปลไว้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบประเมินความรู้สึกของสมาชิกที่มีต่อผู้นำกลุ่ม มีลักษณะเป็นมาตราวิธีแมนติคดิฟเฟอเรนเชียลของออสกู๊ด (Osgood's Semantic Differential Scale) มี 7 ระดับ

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินสิ่งที่สมาชิกได้จากกลุ่ม

2.1 เป็นแบบประเมินสิ่งที่สมาชิกได้จากกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งถามว่า "การเข้ากลุ่มครั้งนี้มีประโยชน์ต่อท่านมากน้อยเพียงใด ถ้ามีประโยชน์กรุณาตอบว่ามีประโยชน์อย่างไร อะไรทำให้รู้สึกเช่นนั้น"

2.2 เป็นแบบประเมินสิ่งที่สมาชิกได้จากกลุ่ม โดยให้สมาชิกเปรียบเทียบความรู้สึกของตนระหว่างก่อนการเข้ากลุ่ม และหลังการเข้ากลุ่ม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เพิ่มขึ้นมาก เพิ่มขึ้นปานกลาง เพิ่มขึ้นน้อย ไม่เปลี่ยนแปลง ลดลงมาก ลดลงปานกลาง และลดลงน้อย

รายละเอียดของเครื่องมือทั้งหมด แสดงในภาคผนวก ก หน้า 120-132

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างแบบวัดความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบวัดการปรับตัวต่อบทบาทการเป็นมารดาในระยะตั้งครรภ์ ซึ่ง เอเมอร์ รตินธร (2534) สร้างขึ้น และศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความวิตกกังวลทั่ว ๆ ไป ความวิตกกังวลอันเนื่องมาจากการตั้งครรภ์ และการตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง ตลอดจนวิธีการประเมินความวิตกกังวล จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับปรุงและเพิ่มเติมข้อความให้เหมาะสมสำหรับหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง

2. กำหนดคำจำกัดความเชิงปฏิบัติการของความวิตกกังวลในหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด ให้สอดคล้องและครอบคลุมตามคำจำกัดความที่ได้กำหนดไว้ดังนี้ คือ

ความวิตกกังวล หมายถึง สภาวะที่หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง มีความรู้สึกไม่สบายใจ กระวนกระวายใจ ไม่แน่ใจ หวาดกลัว หรือหวั่นวิตกว่าจะมีอันตรายเกิดขึ้นกับตนเองและบุตร ในครรภ์ อาจมีอาการแสดงทางร่างกายและอารมณ์ร่วมด้วย เช่น รู้สึกหงุดหงิด วิตกกังวล ร้อนนอนไม่หลับ เป็นต้น โดยแบ่งความวิตกกังวลเป็น 6 ด้าน ดังนี้

2.1. ความวิตกกังวลเกี่ยวกับภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกกังวล ไม่แน่ใจ หวาดกลัว เกี่ยวกับภาวะความเจ็บป่วยทางร่างกายที่เกิดขึ้น และผลของความเจ็บป่วยต่อตนเอง และบุตรในครรภ์

2.2. ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพลักษณะ หมายถึง ความวิตกกังวลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง รูปร่าง ลักษณะ การทำหน้าที่ของร่างกาย ตลอดจนความไม่สุขสบายอันเนื่องมาจากการตั้งครรภ์

2.3. ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร หมายถึง ความวิตกกังวลในเรื่องการดูแลบุตร ความสามารถของตนในการดูแลบุตร และผลอันเกิดจากการรับบทบาทการเป็นมารดา

2.4. ความวิตกกังวลเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรส หมายถึง ความวิตกกังวลต่อพฤติกรรมตอบสนองของสามีที่มีต่อการตั้งครรภ์ การเปลี่ยนแปลงของรูปร่าง ลักษณะในระหว่างตั้งครรภ์ ความวิตกกังวลต่อการดูแลเอาใจใส่จากคู่สมรสในขณะตั้งครรภ์ การยอมรับบุตรที่จะเกิดมา และความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ในระหว่างตั้งครรภ์

2.5. ความวิตกกังวลเกี่ยวกับบุตรในครรภ์ หมายถึง ความรู้สึกกังวลเกี่ยวกับ เพศ สุขภาพและความสมบูรณ์แข็งแรงของบุตรในครรภ์ รูปร่างลักษณะภายนอกของบุตร เช่น รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ขนาด ลักษณะนิสัยของบุตร ตลอดจนอันตรายและความไม่ปลอดภัยที่อาจจะเกิดขึ้นกับบุตรในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด

2.6. ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการคลอด หมายถึง ความรู้สึกกลัว ความรู้สึกกังวลในเรื่องการคลอด การนำส่งโรงพยาบาลเมื่อถึงเวลาใกล้คลอด ความรู้สึกเจ็บปวดเมื่ออยู่ในห้องคลอด รวมถึงภาวะแทรกซ้อนหรืออันตรายต่อตนเองในขณะคลอด

3. สัมพันธภาพความรู้สึกเกี่ยวกับความวิตกกังวล และความไม่สบายใจที่เกิดขึ้นระหว่างตั้งครรภ์ จากหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงซึ่งมาฝากครรภ์ในหน่วยฝากครรภ์สำหรับผู้ป่วยเสี่ยงสูง (High Risk Clinic) และหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงซึ่งกำลังตั้งครรภ์ที่ตึกจุฬาฯ ชั้น 5 โรงพยาบาลศิริราช เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด

4. สร้างข้อคำถาม(items) ที่แสดงถึงความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง ในแต่ละด้าน ได้แก่ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้น จำนวน 10 ข้อ ความวิตกกังวล

เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ จำนวน 9 ข้อ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการดูแลบุตร จำนวน 8 ข้อ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส จำนวน 9 ข้อ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับบุตรในครรภ์ จำนวน 13 ข้อ และความวิตกกังวลเกี่ยวกับการคลอด จำนวน 10 ข้อ รวม 59 ข้อ ตั้งแสดงในภาคผนวก ก หน้า 121-125

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

1.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยจำแนกเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาการปรึกษา 2 ท่าน คือ ผศ.ดร. โสรัช โพธิ์แก้ว และ ดร. จิน แบริ และเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถิติศาสตร์นรีเวชวิทยา 1 ท่าน คือ รศ.พญ. อุ่นใจ แวตสร เพื่อพิจารณาความตรงตามคำจำกัดความของข้อคำถามที่สร้างขึ้น โดยที่ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง จุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัด และคำจำกัดความของความวิตกกังวลในหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเป็นแนวทาง

1.2 นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาคัดเลือก โดยถือเกณฑ์ตัดสิน 2 ใน 3 ท่าน นำข้อคำถามที่ผ่านการพิจารณา ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสม ได้ข้อคำถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขแล้วทั้งสิ้น 59 ข้อ

2. ตรวจสอบสำนวนภาษา

นำข้อคำถามที่ผ่านการคัดเลือกทั้ง 59 ข้อไปตรวจสอบสำนวนภาษากับหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ที่ตึกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นหญิงตั้งครรภ์ที่ได้

รับการวินิจฉัยจากแพทย์แล้วว่า มีภาวะแทรกซ้อนเกิดขึ้นในระหว่างการตั้งครรภ์ครั้งนี้ จำนวน 20 คน และหญิงตั้งครรภ์ปกติตั้งแต่ครรภ์ที่ 2 ขึ้นไป ที่ไม่เคยมีภาวะแทรกซ้อนในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอดทั้งในครรภ์ปัจจุบันและครรภ์ก่อน ๆ และไม่มีประวัติการแท้ง ไม่มีประวัติทารกตายในครรภ์หรือตายคลอด ตลอดจนมีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งมารดาและทารกภายหลังคลอด จำนวน 20 คน เพื่อพิจารณาความชัดเจนและความเข้าใจได้ของข้อคำถามที่สร้างขึ้น จากการตรวจสอบพบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีความชัดเจนและสามารถเข้าใจได้

3. การตรวจสอบความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) โดยใช้เทคนิค แยกกลุ่ม (Known group method)

3.1 นำแบบวัดความวิตกกังวลที่ผ่านการตรวจสอบจากข้อ 1 และ 2 ไปทดลองใช้กับหญิงตั้งครรภ์จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงซึ่งแพทย์ให้การวินิจฉัยแล้วว่า มีภาวะแทรกซ้อนเกิดขึ้นในระหว่างการตั้งครรภ์ครั้งนี้ และมาฝากครรภ์กับหน่วยฝากครรภ์สำหรับผู้มีภาวะเสี่ยงสูง (High Risk Clinic) ที่ตึกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 20 คน โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหญิงตั้งครรภ์กลุ่มนี้ในวันที่ 23 พ.ย. 30 พ.ย. 7 ธ.ค. และ 14 ธ.ค. 2535 รวม 4 วัน (เนื่องจากหน่วยฝากครรภ์สำหรับผู้มีภาวะเสี่ยงสูงนี้ จะเปิดบริการเฉพาะวันจันทร์ เวลา 12.30 น. ถึง 15.00 น.)

กลุ่มที่ 2 เป็นหญิงตั้งครรภ์ปกติ ตั้งแต่ครรภ์ที่ 2 ขึ้นไป โดยที่ไม่เคยมีภาวะแทรกซ้อนในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอด ทั้งในครรภ์ปัจจุบันและครรภ์ก่อน ๆ ไม่มีประวัติการแท้ง ไม่มีประวัติทารกตายในครรภ์หรือตายคลอด ตลอดจนมีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งมารดาและทารกภายหลังคลอด จำนวน 20 คน โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหญิงตั้งครรภ์กลุ่มนี้ในวันที่ 23-24 พ.ย. 2535 รวม 2 วัน

3.2 นำข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSSX ดังนี้

3.2.1 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ด้วยวิธีทดสอบค่าที (t-test)

นำข้อมูลที่ได้จากหญิงตั้งครรภ์ทั้ง 2 กลุ่ม มาทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มของคะแนนรวมในแต่ละด้าน และของคะแนนรวมทั้งหมดโดยวิธีทดสอบค่าที (t-test) จากนั้นนำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยทดสอบค่าที (t-test) ระหว่างกลุ่มของข้อคำถามเป็นรายข้อ เพื่อทดสอบความสามารถของข้อคำถามในการจำแนกความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์เป็นกลุ่มที่มีความวิตกกังวลสูง และกลุ่มที่มีความวิตกกังวลต่ำ เลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง คือ มีค่า t ตั้งแต่ 1.70 ขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (degree of freedom = 38 , one tail) ได้ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 33 ข้อ ซึ่งมีค่า t ระหว่าง 1.82 ถึง 6.70

3.2.2 หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อของแต่ละด้านกับคะแนนรวมในแต่ละด้านของข้อคำถามนั้น และหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ กับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-Total Correlation)

นำข้อมูลที่ผ่านเกณฑ์จากข้อ 3.2.1. มาหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อของแต่ละด้านกับคะแนนรวมในแต่ละด้านของข้อคำถามนั้น และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่อยู่ในคุณลักษณะของความรู้สึกเดียวกัน เลือกข้อคำถามที่มีค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05) ได้ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ 30 ข้อ ซึ่งมีค่า r ระหว่าง 0.38 ถึง 0.86

4. การหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability)

นำข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามที่ผ่านการคัดเลือกจากข้อ 3.2 จำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความคงที่ภายใน (Coefficient of Internal Consistency) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach Alpha) เพื่อหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบวัดความวิตกกังวลในแต่ละด้าน และของแบบวัดทั้งฉบับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าความเที่ยงของแบบวัดความวิตกกังวลในแต่ละด้าน และของแบบวัดทั้งฉบับ แยกตามกลุ่มตัวอย่าง

ความวิตกกังวลเกี่ยวกับ	ตั้งครรภ์เสี่ยง (n = 20)		ตั้งครรภ์ปกติ (n = 20)		t	ความเที่ยงของแบบวัด	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		ตั้งครรภ์เสี่ยง	ตั้งครรภ์ปกติ
1.ภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้น	1.68	0.66	0.90	0.54	4.16 ^a	0.71	0.61
2.การเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์	0.84	0.63	0.53	0.35	2.04 ^a	0.71	0.27
3.การดูแลบุตร	1.03	0.60	0.45	0.32	3.81 ^b	0.75	0.55
4.สัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรส	0.82	0.60	0.54	0.41	1.71	-	--
5.บุตรในครรภ์	1.87	0.55	1.10	0.72	3.76 ^b	0.83	0.92
6.การคลอด	1.33	0.54	0.64	0.50	4.04 ^b	0.75	0.81
คะแนนรวมทั้งฉบับ	77.40	22.89	42.95	17.76	5.32 ^b	0.88	0.88

t_(df=38) = 2.02 ที่ระดับนัยสำคัญที่ .05

‡ คือค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ระยะก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยดำเนินการวัดความวิตกกังวลในหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงที่กำลังพักรักษาตัวอยู่ที่ตึกจุฑาทุษ ชั้น 5 โรงพยาบาลศิริราช ในช่วงวันที่ 10 ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2536 โดยนำแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปสัมภาษณ์หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงทีละคน จำนวน 12 คน
2. สอบถามความสมัครใจจากหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง ที่มีคะแนนความวิตกกังวลสูงกว่าคะแนนในตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 (48.75 คะแนน จากคะแนนเต็ม 90 คะแนน) เพื่อหาอาสาสมัครที่สมัครใจเข้าร่วมกลุ่มการวิจัย จำนวน 10 คน โดยผู้วิจัยได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ลักษณะการดำเนินกลุ่ม วัน เวลา สถานที่ในการเข้ากลุ่ม และประโยชน์ที่จะได้รับ
3. นำรายชื่อหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงที่สมัครใจเข้าร่วมกลุ่มไปปรึกษา นายแพทย์ สุวิทย์ ศุภกิจไญพงษ์ แพทย์ประจำบ้านชั้นปีที่ 3 ซึ่งเป็นผู้ให้การรักษาคอนไซ้ประจำตึกจุฑาทุษ ชั้น 5 โรงพยาบาลศิริราชในระหว่างที่ดำเนินการทดลอง เพื่อขอความเห็นและการรับรองจากแพทย์ว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงที่สมัครใจเข้าร่วมกลุ่มการวิจัยทั้ง 10 คนดังกล่าวสามารถเข้าร่วมกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้ โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่หญิงตั้งครรภ์ และไม่เป็นการกระตุ้นให้หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงเหล่านั้นมีภาวะของโรคที่รุนแรงขึ้น ซึ่ง น.พ. สุวิทย์ ศุภกิจไญพงษ์ได้ให้การรับรอง และอนุญาตให้หญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงทั้ง 10 คนดังกล่าว เข้าร่วมกลุ่มการวิจัยในครั้งนี้ได้

ระยะทดลอง

1. เริ่มการทดลอง โดยให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ส แก่กลุ่มทดลอง โดยจัดขึ้นทุกวันตั้งแต่ตึกจุฑาทุษ ชั้น 5 โรงพยาบาลศิริราช เวลาประมาณ 18.30 น. ถึง 20.30 น. ติดต่อกัน 10 วัน ในระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2536 ถึงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2536 รวม 20 ชั่วโมง โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่มตลอดการทดลอง

กลุ่มทดลองในการวิจัยนี้มีจำนวน 8 คน ซึ่งในตอนแรกมีสมาชิกอาสาสมัคร จำนวน 10 คน แต่ตัดขาดเรื่องระยะเวลาในการอยู่โรงพยาบาล 1 คน และคลอดบุตรในระหว่างดำเนินการวิจัย 1 คน ดังนั้นสมาชิกที่อยู่ได้อย่างต่อเนื่องในการประชุมกลุ่มจึงมีอยู่ 8 คน

2. ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวของโรเจอร์ส โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดความวิตกกังวลในหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง และมีแนวทางในการดำเนินกลุ่ม ดังนี้

2.1 ผู้นำกลุ่มค่อย ๆ ให้สมาชิกได้ทำความรู้จักคุ้นเคยซึ่งกันและกัน โดยให้สมาชิกได้มีโอกาสแนะนำตนเอง ผู้นำกลุ่มชี้แจงวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ระยะเวลา วิธีปฏิบัติตนขณะอยู่ในกลุ่ม และจรรยาบรรณของผู้นำกลุ่ม

2.2 ผู้นำกลุ่มเชิญชวนให้สมาชิก บอกเล่าถึงประสบการณ์ของตน เกี่ยวกับความไม่สบายใจ ความวิตกกังวล ซึ่งเกิดจากการตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง โดยไม่มีการกำหนดหัวข้อในการสนทนา แต่เปิดกว้างเพื่อให้สมาชิกได้บอกเล่าในสิ่งที่เขาต้องการ โดยผู้นำกลุ่มตั้งใจและใส่ใจที่จะรับฟัง ให้การยอมรับในความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของสมาชิก โดยปราศจากเงื่อนไข พยายามทำความเข้าใจในโลกทัศน์ของสมาชิกกลุ่มแต่ละคน เพื่อเอื้อให้เกิดบรรยากาศของการยอมรับ เข้าใจ อบอุ่น และไว้วางใจกันภายในกลุ่ม

2.3 ผู้นำกลุ่มใช้ทักษะทางจิตวิทยาด้านการสื่อสาร (Communication) เช่น การทวนซ้ำ (Restatement) การสะท้อนความรู้สึก (Reflection) การทำความเข้าใจ (Clarification) การสรุป (Summarization) เป็นต้น เพื่อเอื้ออำนวยให้สมาชิกได้สำรวจความรู้สึกของตน และเชิญชวนให้สมาชิกอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในสิ่งที่สมาชิกเล่า เพื่อให้สมาชิกทุกคนรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจะพยายามเชื่อมโยงให้มีการสนทนาระหว่างสมาชิก เพื่อให้สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันภายในกลุ่ม

2.4 ผู้นำกลุ่มเชิญชวนให้สมาชิกได้สำรวจ พิจารณา และทำความเข้าใจ ในปัญหา ความไม่สบายใจ ความกังวลใจของตน อันเกิดจากความไม่สอดคล้องกัน ระหว่างความนึกคิดเกี่ยวกับตนกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และช่วยให้สมาชิกแก้ปัญหา ด้วยการขยายทัศนะในการมองให้สอดคล้องตามความเป็นจริงมากขึ้น มีความเข้าใจและยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้นำกลุ่มจะเปิดโอกาสให้สมาชิกอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ในการช่วยเหลือให้สมาชิกได้สำรวจตนเอง

เข้าใจตนเอง ช่วยเหลือกันค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาหรือยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ผู้นำกลุ่มจะเชิญชวนให้สมาชิกพยายามทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูล และให้กำลังใจแก่กัน

2.5 ในการเริ่มต้นกลุ่มตั้งแต่ครั้งที่ 2 ขึ้นไป ผู้นำกลุ่มจะเริ่มต้นโดยการสรุปบทวนสิ่งที่สมาชิกได้พูดในครั้งก่อน และก่อนที่จะยุติกลุ่มในแต่ละครั้ง ผู้นำกลุ่มจะให้โอกาสแก่สมาชิกในการทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองในกลุ่ม รวมทั้งประโยชน์ หรือ ข้อคิดที่สมาชิกได้รับจากกลุ่ม

2.6. ตลอดระยะเวลาในการดำเนินกลุ่มทุกครั้ง ผู้นำกลุ่มได้สังเกตพฤติกรรมและบรรยากาศภายในกลุ่ม พร้อมทั้งได้บันทึกสิ่งที่สังเกตภายหลังสิ้นสุดกลุ่มแต่ละครั้ง ประกอบกับการอัดเทปบันทึกเสียง

การเก็บข้อมูลและการตรวจให้คะแนน

1. ในวันสุดท้ายของการทดลอง หลังจากยุติกลุ่มครั้งที่ 10 ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดความวิตกกังวลของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ทีละคน และให้ตอบแบบประเมินผลการเข้ากลุ่ม ซึ่งมี 2 ตอน คือ ตอนแรกเป็นแบบประเมินความรู้สึกของสมาชิกที่มีต่อผู้นำกลุ่ม และตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินสิ่งที่สมาชิกได้รับการเข้ากลุ่ม โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบเอง

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความวิตกกังวลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มาให้คะแนนรายข้อ ดังนี้

ถ้าตอบ ไม่รู้สึก แสดงว่า ผู้ตอบไม่มีความวิตกกังวลในเรื่องนั้น

ให้ 0 คะแนน

ถ้าตอบ รู้สึกน้อย แสดงว่า ผู้ตอบมีความวิตกกังวลในเรื่องนั้นในระดับน้อย

ให้ 1 คะแนน

ถ้าตอบ รู้สึกปานกลาง แสดงว่า ผู้ตอบมีความวิตกกังวลในเรื่องนั้นในระดับ

ปานกลาง ให้ 2 คะแนน

ถ้าตอบ รู้สึกมาก แสดงว่า ผู้ตอบมีความวิตกกังวลในเรื่องนั้นในระดับสูง
ให้ 3 คะแนน

2.2. การคิดคะแนนรวมของความวิตกกังวลในแต่ละด้าน โดยการรวมคะแนนจาก
ข้อคำถามทุกข้อในแต่ละด้านเข้าด้วยกัน เป็นคะแนนความวิตกกังวลในด้านต่าง ๆ ของผู้ตอบแต่ละ
คน

2.2. การคิดคะแนนรวมทั้งฉบับ โดยการรวมคะแนนจากข้อคำถามทั้งสิ้น 30 ข้อ
เข้าด้วยกัน เป็นคะแนนความวิตกกังวลรวมทั้งฉบับ ของผู้ตอบแต่ละคน

2.3. นำคะแนนของผู้ตอบทุกคนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D.) ของกลุ่มทดลอง ทั้งก่อนและหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดความวิตกกังวล แยกเป็นราย
ด้าน และคะแนนรวมทั้งฉบับ ของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการเข้ากลุ่มการศึกษาเชิงจิตวิทยา
ด้วยวิธีการทดสอบค่าที (t - test แบบ dependent)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย